

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

KLAGE FRA A PÅ SORENSKRIVER B, X TINGRETT. SAK NR 59/04.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 30. august 2004 truffet vedtak i ovennevnte klagesak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen, Eva Nygaard Ottesen og Wenche Frogn Sellæg. Jon Høyland fratradte som inhabil. I hans sted møtte vararepresentant Eva Nygaard Ottesen.

Ved brev av 25. juni 2004 har A innsendt klage på sorenskriver B, X tingrett. Klagen gjelder uttalelser i domspremisser. Klagen er forelagt for dommeren til uttalelse.

Saksforholdet er i korthet følgende:

A eier og driver barnevernsinstitusjonen C. I januar 2004 ble en av de ansatte overfalt av en av beboerne. Det ble reist straffesak mot vedkommende, og X tingrett avsa dom i saken den 15. april 2004. I dommen ble tiltalte domfelt for overtredelse av straffeloven § 228 første og annet ledd, første straffalternativ. Han ble frifunnet for fornærmedes erstatningskrav.

A har i klagen anført følgende:

Til tross for at C verken var part eller vitne i saken, ble institusjonen likevel omtalt i dommens premisser på en måte som for så vel A som C var klart sårende og infamerende. Følgende uttalelse i domspremissene påklages:

”Slik retten vurderer de opplysninger som er kommet frem, gjorde dessuten fornærmedes arbeidsgiver lite for å sikre de ansattes arbeidsmiljø ved C. Det er beskrevet at tiltalte kom og gikk nærmest som han selv ville uten at det ble reagert på regelbrudd. På en barneverninstitusjon hvor det bor barn med adferdsproblemer, forventer man at arbeidsgiver sørger for systemer som kan ivareta ansatte som blir utsatt for utageringsepisoder. I dette tilfellet kan det synes som om fornærmede ikke ble ivaretatt av sin arbeidsgiver på en tilstrekkelig og adekvat måte.”

Klageren anfører til dette:

”A var ikke part i saken. Derfor framstår uttalelsen som en karakteristikk av forhold hos tredjeperson (C). Ingen fra ledelsen ved C eller fra eierorganisasjonen har vært innkalt for å avgi vitneforklaringer om sikkerhetssystemer, system for ivaretagelse av personal eller generelle arbeidsmiljøfaktorer ved institusjonen. Det blir på tross av dette trukket konklusjoner i domspremissene om sikkerhetsprosedyrer og arbeidsmiljø ved C. For C som er avhengig av offentlig støtte, og også aktivt arbeider for å være en seriøs og godt drevet institusjon, vil slik omtale kunne få meget store konsekvenser for virksomheten som sådan. Uttalelsen fra X tingrett kan skape ubegrunnet uro i forholdet til staten som oppdragsgiver, kommunene som plasserer barn ved institusjonen, ansatte, beboere og påførende. Som barnevernsinstitusjon skal C overta

omsorgen for barn på samfunnets vegne. For å kunne utføre dette oppdraget er institusjonen avhengig av tillit.

I rettsreferatet vises det til at institusjonen den kvelden episoden fant sted hadde styrket bemanningen med en person for å ivareta sikkerheten. Dette er en faktaopplysning som synliggjør at det var etablert systemer for å ivareta arbeidsmiljøet. Likevel er det i premissene gitt en omtale av C som klart virker sårende og infamerende for C og eier og driver A.

Ut fra A`s/C`s syn er omtalen av institusjonen i tillegg klart på siden av det forhold som faktiske skulle vurderes i saken, nemlig om den tiltalte hadde handlet i strid med straffelovens § 228.

Dommen ble den 6. mai 2004 for øvrig også omtalt i media i et oppslag der dommerens uttalelse om arbeidsmiljøet ved C ble gjort til hovedsak (vedlegg). Oppslaget viser at også media oppfatter omtalen av C som en kritikk av C.

Etter A`s/C`s syn er de domspremisser det er klaget over ikke bare i seg selv klart sårende og infamerende overfor institusjonen som tredjepart, men omtalen er også klart på siden i forhold til de strafferettslige forhold som skulle vurderes. Når det likevel er gitt en omtale av C og av en slik belastende art som redegjort for ovenfor, mener A/C at det foreligger atferd fra dommerens side som ikke er i samsvar med domstolloven § 236 og reglene for god dommerskikk.”

Sorenskriver B har anført følgende:

Innledningsvis stilles spørsmål ved om klager i det hele tatt har klagerett.

For øvrig blir det galt når klageren anfører at det påklagede avsnitt i dommen ligger på siden av det straffbare forholdet som skulle vurderes i saken. Det påklagede avsnittet gjaldt ikke straffespørsmålet, men fornærmedes erstatningskrav. Dette fremgår direkte av dommen. Til dette uttales følgende:

”En dommer skal ikke mene noe annet om en sak enn det som fremgår av dommens premisser – verken mer eller mindre. Det er vanskelig å kommentere klagen uten å gå ut over dette prinsipp. Jeg tillater meg likevel å peke på følgende:

1.

Generelt:

I en erstatningssak er det partene som har plikt til å føre de beviser som retten skal bygge på. Retten må ta stilling til erstatningskravene på grunnlag av de beviser som føres i retten. I tillegg er det regler om hvem eventuell bevisvil skal gå ut over.

Konkret:

Etter min hukommelse førte partene beviser knyttet til erstatningskravet i form av legeerklæringer knyttet til fornærmede, forklaring fra fornærmede og forklaring fra to vitner. Det ene av vitnene var innkalt av den bistandsadvokat som var oppnevnt for fornærmede. Fornærmede og de to vitnene var på tidspunktet for den erstatningsbetingende handling ansatt hos klager og de forklarte seg bl.a. om forholdene på arbeidsstedet. De konklusjoner som ble trukket av bevisføringen fremgår av dommen og det er uriktig av meg å gå inn i en diskusjon rundt innholdet i konklusjonene. Det fremgår imidlertid uttrykkelig av det påklagede avsnitt at grunnlaget har vært bevisføringen i den aktuelle sak (se formuleringen: ”Slik retten vurderer de opplysninger som er kommet frem” ... ”Det er beskrevet at”..).

2

Generelt:

Et av vilkårene for å bli tilkjent erstatning er at det foreligger årsakssammenheng. I en sak hvor det er krevd erstatning, må retten ta stilling til om det er tilstrekkelige beviser for årsakssammenheng.

Konkret:

I den aktuelle sak ble erstatningskravet avgjort etter en drøftelse av årsakssammenhengen. De enkelte elementer i drøftelsen vil det være uriktig å gå nærmere inn på ettersom det vil være et brudd på prinsippet om hva dommere kan og bør uttale seg om, men det må være tillatt å peke på at det påklagede avsnitt inngår som en del av drøftelsen av årsakssammenhengen mellom fornærmedes plager og de handlinger tiltalte ble dømt for.

For ordens skyld gjør jeg oppmerksom på at jeg ble telefonisk kontaktet av lederen av C etter at dommen var avsagt. I telefonsamtalen ga jeg en redegjørelse som samsvarer med ovenstående.

Jeg mener at klagen ikke er berettiget og ber om at tilsynsutvalget i sin avgjørelse bygger på at det ikke er opptrådt i strid med god dommerskikk.”

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Utvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Utvalget finner det åpenbart unødvendig av hensyn til sakens opplysning å høre partenes muntlige forklaringer. Ingen av partene har heller bedt om dette.

Tilsynsutvalget legger til grunn at klager har klagerett. Det vises til domstolloven § 237 første ledd nr 1. Det følger av denne bestemmelsen at den ”som mener at en dommer har overtrådt bestemmelsene i § 236 og som selv har vært direkte berørt av dette” har rett til å klage dommeren inn for tilsynsutvalget. I dette tilfellet har dommeren i domspremissene omtalt og karakterisert klageren og forholdene ved barneverninstusjonen. Da kan det ikke være tvilsomt at klageren er ”direkte berørt” ved dette.

Tilsynsutvalget kan etter domstolloven § 236 fjerde ledd ikke vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig. Det betyr at dersom et forhold kan gjøres til gjenstand for kjæremål eller anke til overordnet instans, kan utvalget ikke vurdere dette. Som hovedregel vil derfor premisser for rettsavgjørelser være unntatt fra vurdering av utvalget.

Utvalgets kompetanse til å behandle klager over uttalelser over premisser i rettsavgjørelser er nærmere utredet av Domstolkommisjonen, jf NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte. Her fremgår det at utvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales videre at:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse.... Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtilak, når de ord/uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende.”

Klagen i nærværende sak bygger på en pretensjon om av uttalelsen i dommen er både sårende og infamerende, og at det derfor foreligger en slik utilbørlig atferd fra

dommerens side som utvalget etter Domstolkommisjonens angivelse kan prøve. Det må innebære at klagen ikke kan avvises, men må realitetsbehandles.

Tilsynsutvalget har forståelse for at klageren opplever tingrettens uttalelse, slik den er gjengitt ovenfor, som sårende og infamerende. Det er ikke vanskelig å forstå at representanter for barnevernsinstitusjonen føler at de burde hatt anledning til å imøtegå den oppfatning som retten dannet seg på grunnlag av vitneførselen om forholdene ved institusjonen. Særlig vanskelig blir det selvfølgelig når særlig denne del av dommen blir gjenstand for oppslag i mediene.

Likevel kan utvalget ikke se at uttalelsen innebærer en slik utilbørlig atferd fra dommerens side at det er grunnlag for disiplinærtiltak. Etter å ha lest dommen, må utvalget si seg enig med sorenskriveren i at uttalelsene fremkommer som ledd i rettens premisser i forbindelse med vurderingen av fornærmedes erstatningskrav. Retten hadde plikt til å bl.a. vurdere spørsmålet om årsakssammenheng, og utvalget kan ikke overprøve rettens vurdering når den i denne forbindelse har funnet det nødvendig å gå inn på forholdene ved fornærmedes arbeidssted. Det var jo tross alt her handlingen skjedde. Tingrettens vurdering skal komme til uttrykk i premissene slik at partene kan se hvorledes retten har vurdert bevisene, og om retten har anvendt loven riktig.

Etter dette har tilsynsutvalget fattet slikt enstemmig
vedtak:

Det er ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor sorenskriver B.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene kan bringe saken inn for domstolene ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder fra partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.